

6

ผลกระทบที่เกิดจากการรายงานข้อมูลบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะ The Impact of the Information Report about Persons with Specifics Transactions

ปิยนันท์ ศรีทองทิม และ พิชญ์สินี ศรีสวัสดิ์
Piyanan Srithongtim and Pitchsinee Srisawad

ผลกระทบที่เกิดจากการรายงานข้อมูลบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

The Impact of the Information Report about Persons with Specifics Transactions

ปิยนันท์ ศรีทองทิม¹ และ พิชญ์สินี ศรีสวัสดิ์²

Piyanan Srithongtim and Pichsinee Srisawad

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย e-mail : piyaumm@yahoo.com

Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University, 9, Chaeng Watthana Road, Anusawari Subdistrict, Bang Khen District, Bangkok 10220, Thailand
e-mail : piyaumm@yahoo.com

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย e-mail : aey_legal@hotmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University, 9, Chaeng Watthana Road, Anusawari Subdistrict, Bang Khen District, Bangkok 10220, Thailand
e-mail : aey_legal@hotmail.com

Received : February 21, 2020 Revised : May 27, 2020 Accepted : June 1, 2020

6

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 ขึ้นโดยมีสาระสำคัญเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการนำส่งเงินภาษี การยื่นรายการหรือเอกสารเกี่ยวกับภาษีอากร ซึ่งสามารถดำเนินการโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ในส่วนของกรรายงานข้อมูลของบุคคลที่สามที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะให้กรมสรรพากรเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรนั้นอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์ที่เกรงกลัวต่อการติดตามตรวจสอบภาระภาษีจากกรมสรรพากร จนเป็นเหตุให้พยายามหาวิธีการต่างๆ มาหลีกเลี่ยงไม่ให้ธุรกรรมของตนเข้าข่ายที่จะต้องถูกรายงานได้ในบทความนี้ผู้เขียนจึงได้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันเป็นผลกระทบจากการรายงานข้อมูลธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตามกฎหมายฉบับนี้

คำสำคัญ : รายงานข้อมูลบุคคลที่สาม; ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ; กรมสรรพากร

Abstract

Now, the Revenue Code Amendment Act (No. 48) B.E. 2562 has been announced, to facilitate the people in remitting tax e-Payments, e-Filing to taxation. However, as for reporting third-party information with specific transactions to the Revenue Department, for taxation under the Revenue Code, it may affect the behavior of individuals. Especially, the online seller who are afraid of tracking the tax burden from the Revenue Department. Causing him to try and find methods to avoid his transactions that are to be reported. In this article, the

author has analyzed various issues that may occur in the future as a result of the third-party information report.

Keywords : Third Party Information; Specific Transactions; The Revenue Department

บทนำ

จากสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า “E-Commerce” (Electronics Commerce) มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาจเพราะความสะดวก การเข้าถึงที่ง่ายและไร้พรมแดน ไม่ต้องอาศัยลักษณะทางกายภาพในการประกอบธุรกิจ ทำให้การประกอบธุรกิจค้าขายทางอินเทอร์เน็ต หรือที่เราเรียกว่า ซื้อขายออนไลน์เป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพราะไม่ต้องมีหน้าร้านก็สามารถขายสินค้าได้ ผู้ซื้อส่วนใหญ่เลือกพิจารณาสินค้าที่โฆษณาทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ด้วยการอ่านรายละเอียดและศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจนเป็นที่พอใจจึงตกลงซื้อโดยเพียงแค่เข้าไปในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเว็บไซต์ของผู้ขายโดยตรงหรือเว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางในการขายสินค้าทำการเลือกสินค้าและวิธีชำระเงิน ด้านผู้ขายเมื่อได้รับคำสั่งซื้อก็จะดำเนินการส่งมอบสินค้าผ่านทางระบบการขนส่งต่างๆ เพื่อให้ถึงมือผู้ซื้อตามที่ตกลงกันได้ เพราะการซื้อขายออนไลน์ไม่ต้องมีลักษณะทางกายภาพนี้เอง ทำให้การค้าขายเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว สะดวก ไม่ต้องเดินทางไปด้วยตนเอง ด้านผู้ขายเมื่อไม่มีร้านค้าในลักษณะทางกายภาพที่จะต้องลงทุน จึงไม่จำเป็นต้องเก็บสินค้าไว้ในคลังจำนวนมากเพื่อให้ลูกค้ามาเลือกซื้อด้วยตนเองทำให้ผู้ขายสามารถลดต้นทุนในการประกอบธุรกิจได้เป็นอย่างมากจนทำให้สามารถขายสินค้าออนไลน์ได้ในราคาที่ถูกลงกว่าขายในร้านค้าทั่วไปที่มีลักษณะทางกายภาพ สำหรับการชำระราคาสินค้าก็เป็นไปโดยง่ายและสะดวก เพราะสามารถชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะผ่านระบบ “Mobile Banking” หรือ “Wallet” ต่างๆ ก็สามารถทำได้ง่ายตายตัวเพียงแต่ทำรายการผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็สามารถชำระค่าสินค้าได้โดยไม่ต้องเดินทางออกไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองการค้าขายออนไลน์จึงแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วและยิ่งเพิ่มมากขึ้น ในอนาคตอันเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการได้รายได้จากการขายสินค้าออนไลน์ ในขณะที่กฎหมายเดิมที่ภาครัฐใช้อยู่นั้นมีความล้าสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนามากขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ภาครัฐอาจสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีจากผู้ขายสินค้าออนไลน์เหล่านี้เพราะนอกจากวิธีการจัดเก็บภาษีในรูปแบบเดิมไม่เกิดความสะดวกรวดเร็วแล้วยังอาจเป็นช่องว่างที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถหลีกเลี่ยงภาระภาษีที่เกิดขึ้นได้อีก ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกฎหมายภาษีที่ใช้อยู่เดิมเพื่อให้ทันกับลักษณะการทำธุรกรรมในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการนำส่งเงินภาษี การยื่นรายการหรือเอกสารเกี่ยวกับภาษีอากร และเพื่อให้กรมสรรพากรได้รับข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีอากร จึงสมควรปรับปรุงวิธีการนำส่งเงินภาษีบางประเภทและการยื่นรายการหรือเอกสารเกี่ยวกับภาษีอากรให้สามารถดำเนินการด้วยวิธีการอื่นเพิ่มเติมจากเดิม ซึ่งเป็นการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีเงินได้ที่จะต้องเสียภาษีให้กับประเทศไทย นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ มีหน้าที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะให้กรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประโยชน์ในการ

จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ซึ่งการรายงานข้อมูลดังกล่าวนี้เองอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปที่เกรงว่าธุรกรรมทางการเงินของตนทั้งหมดจะถูกรายงานไปยังกรมสรรพากรเพื่อจัดเก็บภาษี หลังจากกฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นเหตุให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความระแวงที่จะทำธุรกรรมทางการเงินผ่านทางสถาบันการเงินต่างๆ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นควรศึกษาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายฉบับนี้ เฉพาะในส่วนการรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะ โดยจะกล่าวถึงสาระสำคัญของกฎหมาย e-Payment ที่กำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมดังกล่าว ความหมายของธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะอันต้องถูกรายงานต่อกรมสรรพากร ผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฉบับนี้ และสุดท้ายผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ผลกระทบที่เกี่ยวกับการรายงานทั้งที่เป็นข้อดีและข้อเสียซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ โดยจะอธิบายเรียงลำดับตามหัวข้อ ต่อไปนี้

กฎหมาย e-Payment ที่กำหนดให้รายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

สืบเนื่องจากประเทศไทยมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 และกฎหมายฉบับนี้เป็นที่รู้จักกันในนาม “กฎหมาย e-Payment” ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจคำว่า “e-Payment” ในเบื้องต้นซึ่งคำว่า “e-Payment” นั้นย่อมาจาก “Electronic Payment” หมายถึง การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกระบวนการชำระเงินระหว่างผู้จ่าย (ผู้โอนเงิน) ไปยังผู้รับเงินที่เกิดขึ้นผ่านสื่อและช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ การชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต การชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น (บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Payment, 2015) ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ได้นิยามความหมายของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ โดยให้ความหมายว่า คือ การโอนสิทธิการถือครองเงินหรือการโอนสิทธิการถอนเงิน หรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใช้บริการที่เปิดไว้กับผู้ให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วน กล่าวคือ การใช้ระบบการฝาก ถอน โอน หักบัญชีทางการเงินโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์นั่นเอง ซึ่งการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องมีการจดทะเบียนต่อธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันมีด้วยกัน 8 ประเภท ได้แก่ บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) เช่น ทรูมันนี่ (True Money) บริการเครือข่ายบัตรเครดิต บริการเครือข่ายอีดีซี (EDC Network) บริการสวิตซ์ซึ่งในการชำระเงิน (Transaction Switching) เช่น บริษัท ศูนย์ประมวลผล จำกัด บริการหักบัญชี (Clearing) เช่น บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด บริการชำระดุล (Settlement) เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) บริการรับชำระเงินแทน เช่น บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด และการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือผ่านทางเครือข่าย เช่น ธนาคารพาณิชย์ของไทย สาขาธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศ ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เป็นต้น (วิลาสินี สิทธิโสภณ, ม.ป.ป.) สำหรับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่แล้วการชำระราคาสินค้ามักจะทำผ่านบริการของธนาคารที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางที่เรียกว่า “Internet Banking” และการบริการของธนาคารที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นสื่อกลางที่เรียกว่า “Mobile Banking” (ฐิติมา ชูเชิด และคณะ, 2562) เพราะนอกจากจะสามารถชำระค่าสินค้าและค่าบริการต่างๆ ได้แล้วยังสามารถโอนเงิน สอบถามยอดเงิน ตรวจสอบรายการใช้จ่ายย้อนหลังหรือพิมพ์รายการเดินบัญชีได้ตลอดเวลาที่เข้าถึงเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต เหตุนี้เองภาครัฐจึงต้องหันมาปรับปรุงกฎหมายภาษีในรูปแบบเดิมที่มีอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกันกับประชาชน เพราะเมื่อเกิดความสะดวกรวดเร็ว

ก็อาจช่วยป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีได้อีกทางหนึ่ง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “กฎหมาย e-Payment” นี้มีผลใช้บังคับ 21 มีนาคม 2562 รั้งสรรค์ หลวงเมือง, อัครพล ทาแก้ว และ เสริมศักดิ์ มัยยงะกิต (2019) ได้สรุปไว้ว่า กฎหมายฉบับนี้มีหลักการสำคัญ 4 ประการ กล่าวคือ

1. การนำส่งภาษีเงินได้ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย และภาษีมูลค่าเพิ่ม (e-Payment)
2. การยื่นรายการหรือเอกสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)
3. การจัดทำเอกสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice & Receipt)
4. การรายงานธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ (Third Party Information)

พิจารณาจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเห็นว่าเน้นความสำคัญของการดำเนินการใดๆ ทางด้านภาษีอากร ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการบัญญัติให้สามารถใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในการนำส่งภาษีต่างๆ ต่อกรมสรรพากร การยื่นเอกสารหลักฐานทางภาษีอากรด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์การจัดทำเอกสารใบกำกับภาษี ใบรับเงินต่างๆ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ มีเพียงหลักการเรื่องการรายงานธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะอย่าง เดียวเท่านั้นที่ไม่ได้มุ่งโดยตรงที่ตัวบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษี แต่เป็นการติดตามตรวจสอบบุคคลที่มีลักษณะ พิเศษอันเข้าข่ายที่ทำให้กรมสรรพากรต้องสืบค้นข้อมูลต่างๆ มาประกอบการพิจารณาว่าบุคคลเหล่านั้นมีภาระ ภาษีต่อกรมสรรพากรหรือไม่ เป็นการใช้กับบุคคลต่างๆ ไปไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็นเพียงผู้ประกอบการ หรือผู้ขายสินค้าออนไลน์เท่านั้น ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจถึงความหมายของธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่ กฎหมายฉบับนี้ให้มีการรายงานว่ามีสาระสำคัญอย่างไร

ธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่ต้องถูกรายงาน

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 มาตรา 3 สัตตรส กำหนดให้ บุคคลบางประเภทมีหน้าที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล (จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้) ที่มีธุรกรรม ลักษณะเฉพาะในปีที่ล่วงมาเฉพาะที่อยู่ในความครอบครองต่อกรมสรรพากรภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่ต้องถูกรายงานเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคำว่า “ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ”

คำว่า “ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ” ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 นั้น หมายถึง ธุรกรรมที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดในปีที่ล่วงมาซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีของสถาบันการเงินเดียวกัน รวมในปีเดียวกันตั้งแต่ 3,000 ครั้งขึ้นไป เท่ากับ ยอดเฉลี่ยเดือนละ 250 ครั้ง แต่ถ้ายอดรวมการฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีของสถาบันการเงินเดียวกันไม่ถึง 3,000 ครั้ง (1-2,999 ครั้ง) ก็ไม่ต้องถูกรายงาน เว้นแต่จะเข้าลักษณะตามข้อ (2)

(2) ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีของสถาบันการเงินเดียวกัน รวมในปีเดียวกันตั้งแต่ 400 ครั้งและมียอดรวม ของธุรกรรมฝากหรือรับโอนเงินรวมกันตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป ซึ่งในกรณีนี้ต้องพิจารณาประกอบกัน สองประการ คือ ยอดจำนวนครั้งที่ฝากหรือรับโอนเงินและยอดรวมของจำนวนเงิน

เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าสาระสำคัญ คือ จำนวนครั้งที่ ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชี และยอดรวมของจำนวนเงินที่ฝากหรือรับโอนในช่วง 1 ปี (มกราคม ถึง ธันวาคม) ส่วนคำว่า “บัญชี” ที่กล่าวถึงนั้นตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 355 (พ.ศ. 2562) ได้ให้ความหมายว่า เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับการฝากหรือรับโอนเงินของบุคคลใดที่อยู่ในความครอบครองของผู้มีหน้าที่รายงาน โดยอาจกระทำ

ในนามของบุคคลคนเดียวหรือหลายคน ดังนั้น สถาบันการเงินเดียวกันต้องรายงานบัญชีทุกบัญชีของบุคคลที่มีบัญชีอยู่ที่สถาบันการเงินของตนไม่ว่าบุคคลนั้นจะเปิดบัญชีไว้ในนามของตนเองเพียงผู้เดียวหรือเปิดร่วมกับบุคคลอื่นก็ตาม หากบัญชีที่มีชื่อของบุคคลดังกล่าวที่มีในสถาบันการเงินของตนนั้นมีลักษณะเข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติที่ต้องรายงานข้อมูลต่อกรมสรรพากรทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าในสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีหน้าที่รายงานต้องพิจารณาธุรกรรมทางการเงินของบุคคลแม้บุคคลดังกล่าวจะมีชื่อเป็นเจ้าของบัญชีเพียงผู้เดียวหรือมีชื่อเป็นเจ้าของบัญชีร่วมกับผู้อื่นก็ตาม

2. การนับจำนวนครั้ง

วิธีการนับจำนวนครั้งในการฝากหรือรับโอนเงินนั้นจะพิจารณาอย่างไร ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 355 (พ.ศ. 2562) ข้อ 4. ได้กำหนดไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) การฝากหรือรับโอนเงินเข้าบัญชีของบุคคลที่มีชื่อเป็นเจ้าของบัญชี ให้นับจำนวนครั้งและจำนวนเงินทุกครั้งที่มีการฝากหรือรับโอนเงินเข้าไปในบัญชีของบุคคลที่มีชื่อเป็นเจ้าของบัญชีโดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อกำหนดวิธีการนำเงินเข้าบัญชีที่ผู้มีหน้าที่รายงานได้กำหนดไว้แต่อย่างใด หมายความว่า หากข้อกำหนดของธนาคารจะทำการรวบรวมยอดเงินฝากหรือการรับโอนในแต่ละวันให้ครบจำนวนตามที่กำหนดก่อนจึงจะทำการบันทึกยอดรวมเงินฝากหรือรับโอนในแต่ละวัน เวลานั้นจำนวนครั้งในการพิจารณาว่าเป็นธุรกรรมลักษณะเฉพาะหรือไม่จะไม่สนใจข้อกำหนดดังกล่าวของธนาคารแต่ให้นับการฝากหรือการรับโอนเงินจริงว่ามีกี่ครั้ง และเป็นจำนวนเงินเท่าใด เช่น ธนาคารเอ มีข้อกำหนดว่าหากมียอดเงินฝากในบัญชีของผู้ฝากเงินยอดละ 100 บาท เมื่อครบ 1,000 บาท ในแต่ละวันจึงจะทำการรวมยอดเงินฝากทั้งหมดในวันนั้นเพื่อบันทึกในบัญชีเงินฝากของเจ้าของบัญชี ดังนั้น ในการบันทึกบัญชีเงินฝากก็ต้องรอให้การฝากเงินในวันนั้นครบจำนวน 1,000 บาทเสียก่อนจึงจะทำการบันทึกหากมีผู้ฝากเงินเข้ามาในบัญชีจำนวน 10 คน ฝากคนละ 100 บาท ครบ 1,000 บาท แล้วจึงบันทึกยอดฝากรวมในบัญชีเป็นเงินฝาก 1,000 บาท (เห็นได้จากการบันทึกในสมุดบัญชีหรือรายการเดินบัญชีตามข้อกำหนดของสถาบันการเงิน) แต่เวลาที่สถาบันการเงิน (ธนาคารเอ) จะรายงานจริงนั้นเท่ากับบัญชีผู้ฝากรายนี้มีการฝากหรือรับโอนเงินจำนวน 10 ครั้ง ๆ ละ 100 บาท เป็นต้น (ยุทธนา ศรีสวัสดิ์, ม.ป.ป.)

(2) การฝากหรือรับโอนเงินเข้าบัญชีซึ่งกระทำผ่านอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เครื่องรูดบัตร) ภาพรหัสคิวอาร์ (QR Code) หรือวิธีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ให้นับจำนวนครั้งและจำนวนเงินที่ได้กระทำผ่านอุปกรณ์หรือวิธีการเช่นว่านั้นทุกครั้ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อกำหนดวิธีการนำเงินเข้าบัญชีของผู้มีหน้าที่รายงานที่กำหนดไว้แต่อย่างใด คือ การนับในลักษณะเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ในประการแรก เพียงแต่เป็นการกระทำผ่านอุปกรณ์ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นการทำผ่านเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ หรือการใช้ภาพรหัสคิวอาร์ หรือวิธีการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด ซึ่งให้นับจำนวนครั้งและจำนวนเงินที่กระทำผ่านอุปกรณ์หรือวิธีการเช่นว่านั้นทุกครั้งไป ตัวอย่างเช่น ธนาคารบีมีข้อกำหนดรวบรวมยอดรูดผ่านเครื่องรับรูดบัตรเครดิต 10 รายการ เพื่อโอนเข้าบัญชีธนาคารบีเป็นรายการเดียว ดังนั้น หากในวันหนึ่งเจ้าของบัญชีบีรูดบัตรรายการละ 1,000 บาท จำนวน 10 รายการ รวมเป็นเงิน 100,000 บาท ยอดเงิน 100,000 บาท นี้เพียงยอดเดียวจะถูกบันทึกในบัญชีเมื่อสิ้นวัน แต่สำหรับการรายงานต่อกรมสรรพากรธนาคารบีจะต้องนับจำนวนครั้งเป็น 10 ครั้ง ตามจำนวนครั้งจริงที่กระทำผ่านอุปกรณ์ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (ยุทธนา ศรีสวัสดิ์, ม.ป.ป.) ทั้งนี้การรายงานที่กำหนดปริมาณจำนวนครั้งของธุรกรรมเนื่องจากหากมีการประกอบธุรกิจซึ่งมีรายได้เข้ามาในบัญชีของบุคคลใดย่อมมีความถี่ในการรับฝาก

หรือรับโอนเงินเข้าบัญชีในแต่ละวัน โดยที่การฝากเงิน 3,000 ครั้งในปีเดียวนั้นเท่ากับมีจำนวนครั้งที่รับฝากหรือรับโอนเงินเข้าบัญชีเฉลี่ยแล้ว 8 ครั้งต่อวัน จัดเป็นข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่าบุคคลที่เป็นเจ้าของบัญชีน่าจะมีการประกอบธุรกิจอันมีรายได้เข้ามาทางบัญชีเงินฝากอันทำให้สามารถคัดเลือกบุคคลที่ต้องสงสัยเกี่ยวกับภาวะภาษีมาพิจารณาตรวจสอบได้

3. ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะต่อกรมสรรพากร

สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 ฉบับนี้ สามารถสรุปได้ ดังนี้

(1) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ นั่นก็คือ สถาบันการเงินที่เป็นของเอกชน เช่น ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน), บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ นวธนกิจ จำกัด (มหาชน), บริษัท เครดิตฟองซิเอร์ สหวิริยา จำกัด เป็นต้น

(2) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

(3) ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน ซึ่งกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 เช่น ทรูมันนี่ เป็นต้น

สถาบันการเงินทั้งของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องจัดทำรายงานข้อมูลของบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะที่มีบัญชีอยู่ที่สถาบันการเงินของตนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ล่วงมา โดยจะรายงานข้อมูลของปี 2562 เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นข้อมูลในปีที่ล่วงมาเฉพาะการฝากหรือรับโอนเงินที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 355 (พ.ศ. 2562) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ข้อมูลตั้งแต่ 24 ธันวาคม 2562-31 ธันวาคม 2562) รายงานภายในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยนำส่งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากรตามรูปแบบการรายงานข้อมูลที่ดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 355 (พ.ศ. 2562) ข้อ 2 กำหนดสิ่งที่จะต้องรายงานอัน ได้แก่

(1) เลขประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง เลขทะเบียนนิติบุคคล เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการระบุตัวบุคคลของบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

(2) ชื่อและชื่อสกุลของบุคคลธรรมดา ชื่อของห้างหุ้นส่วนสามัญ ชื่อของคณะบุคคลที่มีชนิติบุคคล หรือชื่อนิติบุคคล (ชื่อเจ้าของบัญชีไม่ว่าจะเป็นของตนเพียงผู้เดียว หรือมีชื่อร่วมกับบุคคลอื่น)

(3) จำนวนครั้งของการฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกัน

(4) จำนวนเงินที่ฝากหรือรับโอนเงินทุกบัญชีรวมกัน

(5) เลขที่บัญชีทุกบัญชีที่มีการฝากหรือรับโอนเงิน

กรมสรรพากรชี้แจงว่าข้อมูลที่ได้รับจะถูกนำไปประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ร่วมกับข้อมูลอื่น ทั้งของมูลภายในและข้อมูลภายนอกกรมสรรพากร เพื่อวิเคราะห์หารายที่มีความเสี่ยงที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามภาวะภาษีที่ไม่ถูกต้องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการหาตัวตนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามภาวะภาษีที่ไม่ถูกต้องได้ง่ายและเร็วขึ้นอันจะทำให้กรมสรรพากรสามารถแนะนำ ชี้แจง และช่วยผ่อนผันภาวะภาษีแก่บุคคลดังกล่าวได้ โดยกรมสรรพากรมิได้นำข้อมูลไปใช้ในลักษณะประเมินภาษีแก่บุคคลเหล่านั้นโดยตรง เพียงแต่เป็นการกระทบยอดจากข้อมูลที่ได้รับจากช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ แล้วกำหนดบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าจะปฏิบัติหน้าที่ภาวะ

ภาษีไม่ถูกต้องเท่านั้น ซึ่งกรมสรรพากรอาจเรียกบุคคลดังกล่าวเข้ามาชี้แจงและสามารถนำเอกสารพยานหลักฐานมาประกอบการชี้แจงเพื่อให้เกิดความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงได้ มิได้หมายความว่า จะต้องถูกจัดเก็บภาษีไปเสียทุกคน โดยกรมสรรพากรรับประกันว่าข้อมูลที่ส่งมานั้นจะถูกเก็บในระบบฐานข้อมูลที่มีความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศในระดับมาตรฐานสากล (กรมสรรพากร, 2562) ในต่างประเทศก็มีกฎหมายที่กำหนดให้มีการรายงานข้อมูลในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน เป็นการขอข้อมูลของบุคคลใดๆ (ที่อาจเป็นผู้เสียภาษีหรือไม่ก็ตาม) จากผู้อื่นที่มีข้อมูลโดยไม่ต้องระบุตัวตนของบุคคลนั้นๆ (กรมสรรพากร, 2562) เช่นประเทศออสเตรเลีย มีพระราชบัญญัติรายงานธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Report Act 1988 : FTR) กฎหมายนี้บังคับให้สถาบันการเงินทั้งหลายต้องทำการรายงานธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยแก่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการรายงานก็เพื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีหรือความผิดอื่นๆ ตามกฎหมายภาษีอากร (จุมพล นันทศิริพล, 2019) แต่หลักของต่างประเทศนั้นจะเป็นการรายงานโดยพิจารณาจากจำนวนเงินที่ฝากหรือรับโอนมากกว่าการพิจารณาจำนวนครั้ง

วิเคราะห์ผลกระทบเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

จากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 ดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญแก่การดำเนินการต่างๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์เพราะเป็นช่องทางที่สะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการทำธุรกรรมใดๆ ภาครัฐเองมีความพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องภาษีอากร ทั้งนี้เพราะกฎหมายภาษีอากรที่ดีนั้นนอกจากจะมีความเป็นธรรมและแน่นอนชัดเจนแล้วยังต้องมีความสะดวก รวดเร็ว การที่สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับภาระภาษีที่เกี่ยวข้องได้ยิ่งทำให้เกิดความสะดวกกับตัวบุคคลผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในขณะเดียวกัน ความง่าย สะดวก รวดเร็วของวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ทำให้ภาครัฐเกิดความลำบากในการตรวจสอบเส้นทางการเงินของประชาชนทั่วไปว่าจะเข้าข่ายที่จะมีภาระภาษีแก่รัฐหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนดให้มีผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายรายงานความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเส้นทางการเงินของผู้ที่ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับภาระภาษีที่มีต่อภาครัฐ ผู้เขียนจึงเห็นควรแยกพิจารณาประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้ 2 ประเด็นด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. ข้อดีอันเกิดจากการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

ผลกระทบที่เป็นข้อดีอันเกิดจากการรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะนั้นสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ด้านด้วยกัน คือ

1.1 ข้อดีสำหรับภาครัฐ กล่าวคือ การรายงานบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะต่อกรมสรรพากรโดยตรงจะช่วยให้ภาครัฐสามารถติดตามเส้นทางการเงินของผู้ที่เข้าข่ายต้องสงสัยว่าเป็นผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะรายย่อยที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ เพราะกรมสรรพากรจะนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการรายงานไปประมวลผลกับข้อมูลอื่นๆ ที่ได้รับทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นแบบแสดงรายการผู้เสียภาษีที่ยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ การหักภาษี ณ ที่จ่าย ข้อมูลการใช้สาธารณูปโภค อาทิเช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ฯลฯ. เพื่อให้สามารถคัดเลือกบุคคลเฉพาะรายที่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระภาษีที่ไม่ถูกต้องหมายความว่าเมื่อประมวลผลจากข้อมูลต่าง ๆ แล้ว อาจสรุปได้ว่าบุคคลผู้ถูกรายงานเข้าข่ายที่ต้องเสียภาษีให้กับรัฐ แต่ในความเป็นจริงบุคคลดังกล่าวไม่ได้ชำระภาษีหรือยื่นชำระในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง ทางกรม

สรรพากรก็สามารถแนะนำชี้แจงให้บุคคลเหล่านั้นได้เข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องต่อไปได้เท่ากับเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีซึ่งถือเป็นลักษณะของภาษีอากรที่ต้ออย่างหนึ่ง ทั้งยังก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภาระภาษีของตนอย่างถูกต้องแล้วเพราะไม่ว่าจะเป็นการประกอบการในรูปแบบใดหากเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีให้กับรัฐก็จะต้องถูกจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกัน การรายงานนี้ยังช่วยให้กรมสรรพากรจัดกลุ่มผู้เสียภาษีได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

1.2 ข้อดีสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นบุคคลผู้ถูกรายงานไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หากเป็นผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตนถูกต้องแล้วเกี่ยวกับภาระภาษีที่มีอยู่การรายงานดังกล่าวก็จะมีประโยชน์มากในเรื่องของความสะดวกในการประกอบธุรกิจเพราะไม่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการถือครองเงินสด ทั้งยังสามารถนำประวัติธุรกรรมทางการเงินนี้ไปขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินเพื่อขยายธุรกิจของตนได้อีก สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ที่มีภาระภาษีตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะทราบหรือไม่ว่าตนมีภาระภาษี การรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเหล่านี้เก็บรวบรวมเอกสารหลักฐานและจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่ถูกต้องเพื่อใช้สำหรับการเสียภาษีให้กับรัฐ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ชี้แจงต่อกรมสรรพากรหากถูกเรียกตรวจสอบได้อีกด้วยอันจะทำให้เกิดความเป็นธรรมในการเสียภาษีมากยิ่งขึ้นเพราะเป็นการตรวจสอบจากหลักฐานข้อมูลที่เป็นจริงมิใช่เกิดจากดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ประการใด ก่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

2. ข้อเสียอันเกิดจากการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

สำหรับข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องจากการกำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะซึ่งผู้เขียนใคร่ขอวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 การหลีกเลี่ยงการถูกรายงานโดยใช้สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามกฎหมาย เพราะการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะดังกล่าวมุ่งโดยตรงต่อสถาบันการเงินทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลตามกฎหมายของไทยในการที่จะมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะไปยังกรมสรรพากรตามที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ในขณะที่สถาบันการเงินอื่นๆ หรือผู้ให้บริการทางการเงินที่เป็นของต่างประเทศและไม่ได้เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น Payoneer ไม่ถูกบังคับให้ต้องมีการรายงานแต่อย่างใดจึงมีความเป็นไปได้อย่างมากที่ผู้ขายออนไลน์ที่มีการขายสินค้าได้ในปริมาณมากจะหันไปมองสถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ต้องถูกบังคับให้รายงานต่อกรมสรรพากร ทั้งนี้เพราะเมื่อไม่มีการรายงาน กรมสรรพากรก็จะไม่สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินอันเป็นที่มาในการสันนิษฐานภาระภาษีของบุคคลที่เป็นเจ้าของบัญชี สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้อาจใช้ประเด็นที่ไม่ต้องถูกรายงานเป็นช่องทางในการหาลูกค้า และในปัจจุบันก็เป็นกร่งายที่ผู้ขายออนไลน์จะเปิดบัญชีกับสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินเหล่านี้ได้โดยใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ทำการเปิดบัญชีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.2 การหลีกเลี่ยงโดยการรับชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดแทนการฝากหรือโอนเงินเข้าบัญชี จจริงอยู่ผู้ประกอบการที่มีอยู่ในระบบภาษีอย่างถูกต้องย่อมไม่กังวลต่อการรายงานดังกล่าวและก็อาจเป็นข้อดีสำหรับผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องซึ่งตระหนักในหน้าที่ของตนเองและกลับเข้ามาอยู่ในระบบภาษีที่ถูกต้องไม่หลีกเลี่ยงภาระภาษีอีกทั้งนี้เพราะกฎหมายฉบับนี้ให้ความ

สะดวกในการบริหารจัดการด้านภาษีอากรไม่ว่าจะเป็นการยื่นแบบแสดงรายการ เอกสารหลักฐานต่างๆ การหักภาษี ณ ที่จ่าย เมื่อทำถูกต้องแล้วจึงไม่ต้องหวาดระแวงว่าการรายงานข้อมูลดังกล่าวต่อกรมสรรพากรจะทำให้ตนต้องรับภาระหนักขึ้นกว่าเดิมแต่อย่างใด ในขณะที่ผู้ประกอบการบางกลุ่มอาจมองว่าการรายงานดังกล่าวยิ่งก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ประกอบการเพราะเป็นเรื่องยุ่งยากที่ต้องเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จัดทำบัญชีรับจ่ายไว้สำหรับชี้แจงต่อกรมสรรพากรหากเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งๆ ที่กรมสรรพากรเองต้องนำข้อมูลที่ได้จากการรายงานดังกล่าวไปประมวลผลกับข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับสำหรับผู้ประกอบการนั้นๆ เสียก่อนแล้วกระทบยอดดูว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องมีการภาษีอย่างใดหรือไม่ ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่ขาดหลักฐานต่างๆ โดยเฉพาะหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะเป็นข้อมูลให้กรมสรรพากรได้ทำการตรวจสอบประมวลผลต้องพยายามหาเอกสารหลักฐานต่างๆ มาชี้แจงต่อกรมสรรพากรเพิ่มเติมเพื่อให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง จนบางครั้งอาจขาดแรงจูงใจในการทำธุรกรรมทางการเงินโดยผ่านทางสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ในบังคับต้องรายงานข้อมูลต่อกรมสรรพากร เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการเหล่านี้หันไปใช้วิธีการรับชำระราคาสินค้าในรูปแบบเงินสด ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำได้โดยวิธีเก็บเงินค่าสินค้าในเวลาที่มีการส่งมอบสินค้าไปยังผู้รับ ที่เราเรียกว่า “การเก็บเงินปลายทาง” (Cash on Delivery : COD) ซึ่งเป็นบริการส่งพัสดุไปยังปลายทางพร้อมทั้งเรียกเก็บเงินจากผู้รับ อันเป็นการกลับสู่การชำระสินค้าด้วยเงินสดตามระบบการค้าแบบเดิมเพียงแต่การชำระสินค้าด้วยเงินสดนั้นสะดวกขึ้นเพราะมีบริการเก็บเงินปลายทางจากผู้ให้บริการส่งสินค้าจึงเป็นการขัดแย้งกับนโยบายของรัฐที่ต้องการให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ไร้เงินสด

2.3 การหลีกเลี่ยงการถูกรายงานโดยกิจการเพียงกิจการเดียวแต่เปิดบัญชีรับชำระค่าสินค้าในชื่อของบุคคลต่างๆ หลากๆ บัญชี เพื่อให้โอนหรือฝากเงินกระจายไปตามบัญชีของบุคคลเหล่านั้น เพราะการรายงานบัญชีที่ใช้สำหรับการฝากหรือรับโอนเงินของบุคคลใดที่อยู่ในความครอบครองของผู้มีหน้าที่รายงาน บัญชีนั้นอาจกระทำในนามของบุคคลคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ดังนั้นสถาบันการเงินเดียวกันต้องรายงานบัญชีทุกบัญชีของบุคคลที่มีบัญชีอยู่ที่สถาบันการเงินของตน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเปิดบัญชีไว้ในนามของตนเองเพียงผู้เดียวหรือเปิดร่วมกับบุคคลอื่นก็ตาม ด้วยเหตุนี้จึงมีความเป็นไปได้อย่างมากที่ผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาจะลดความเสี่ยงของตนในการถูกรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะต่อกรมสรรพากร โดยการกระจายบัญชีเงินฝากให้บุคคลธรรมดาหลายๆ คนที่เกี่ยวข้องในธุรกิจของตนมาเป็นผู้รับโอนเงินค่าสินค้าแทนการมีบัญชีของผู้ขายเพียงบัญชีเดียว ทั้งนี้เพราะเมื่อกระจายไปยังผู้อื่น จำนวนครั้งในการฝากหรือรับโอนเงินก็จะยิ่งมีน้อยลง จำนวนเงินที่ฝากก็จะน้อยลงตามไปด้วย ซึ่งหากผู้ประกอบการคาดหมายได้ว่ารายรับของตนจะได้อะไรมาแทนค่าได้ก็ไม่ยากนักที่จะวางแผนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ คนเปิดบัญชีเพื่อรับโอนค่าสินค้าอันทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการรายงานได้อีกด้วย

2.4 ภาระภาษีถือเป็นต้นทุนของสินค้าอย่างหนึ่งในการคำนวณราคาสินค้า ดังนั้น การรายงานข้อมูลนี้อาจเป็นข้อได้เปรียบสำหรับผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์ที่อยู่ในต่างประเทศและไม่มีในการทำธุรกรรมในลักษณะฝากหรือรับโอนเงินใดๆ กับสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินที่ตกอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการรายงานข้อมูลธุรกรรมลักษณะเฉพาะต่อกรมสรรพากร ทั้งนี้เพราะผู้ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศย่อมต้องใช้บริการทางการเงินในสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศที่ธุรกิจของตนตั้งอยู่แต่การค้าขายสินค้าออนไลน์อยู่ในลักษณะที่ไร้พรมแดน ไร้กาลเวลา ลูกค้าซึ่งเป็นผู้ซื้อสามารถเข้าดูรายละเอียดและสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ได้ทั่วทุกหนทุกแห่งที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้าถึง ทั้งยังสามารถสั่งซื้อได้

โดยไม่จำกัดเวลา เมื่อผู้ซื้อสินค้าที่อยู่ในประเทศไทยส่งซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศ เหล่านี้จำนวนมาก เท่ากับมีเงินจำนวนมากไหลออกจากประเทศไทยทั้งที่ประเทศไทยเองก็ไม่อาจทราบได้ว่า ผู้ขายสินค้าออนไลน์ดังกล่าวนี้มีรายรับจากการขายสินค้าออนไลน์ในประเทศไทยได้เป็นจำนวนเท่าใดเพราะ ไม่มีการรายงานข้อมูลให้กรมสรรพากรทราบ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายอาจอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีให้ กับประเทศไทยแต่ประเทศไทยก็ไม่อาจจัดเก็บได้เพราะไม่สามารถติดตามตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินของ ผู้ประกอบการนั้นๆ ส่งผลให้ผู้ประกอบการในประเทศเกิดความเสียเปรียบ ขาดความเท่าเทียมกันในการแข่งขัน ทางการค้า เพราะการทำการค้าย่อมต้องบวกต้นทุนต่างๆ เพื่อเป็นข้อกำหนดในการตั้งราคาสินค้าของตน ภาระภาษีก็ถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งหากผู้ประกอบการไม่มีภาระภาษีแล้วก็จะยอมตั้งราคาสินค้าของตนได้ต่ำกว่า ผู้ประกอบการที่มีภาระภาษีในด้านของผู้ซื้อสินค้าเมื่อสินค้ามีคุณภาพเท่าเทียมกันก็ย่อมต้องเปรียบเทียบและ หันไปซื้อสินค้าที่มีราคาถูกกว่า ดังนั้นผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์ที่ไม่ได้ถูกรายงานธุรกรรมมีลักษณะ เฉพาะจึงไม่ถูกสันนิษฐานเกี่ยวกับภาระภาษีทำให้สามารถตั้งราคาขายได้ต่ำกว่าผู้ประกอบการที่ถูกรายงาน ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 หรือที่เรียกว่า “กฎหมาย e-Payment” ฉบับนี้มีสาระสำคัญที่เป็นการสอดคล้องกับหลักการของภาษีอากรที่ดี ได้แก่ ด้แก่ มีความแน่นอนชัดเจน เป็นธรรม มีความสะดวก ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐ เห็นได้จากบทบัญญัติให้สามารถนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ทั้งในเรื่องการยื่นภาษี การนำส่งภาษี การ จัดทำเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนจึงเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษี พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ สำหรับบทบัญญัติที่ให้มีการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะก็บัญญัติ ลักษณะธุรกรรมและผู้มีหน้าที่รายงานไว้อย่างชัดเจนซึ่งช่วยให้นำผู้มีหน้าที่เสียภาษีเข้าสู่ระบบภาษีได้อย่าง ครบถ้วนอันจะทำให้เกิดความเป็นธรรมในระบบภาษีและส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าอย่างเท่าเทียม อีกทั้ง ยังมีความยืดหยุ่นเพราะได้บัญญัติให้สามารถกำหนดเพิ่มจำนวนครั้งหรือยอดรวมของธุรกรรมฝากหรือรับโอน เงินได้โดยทำเป็นกฎกระทรวง นั้นหมายความว่า การกำหนดจำนวนครั้งหรือยอดรวมนั้นสามารถปรับเปลี่ยน ได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะตามพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 48) พ.ศ. 2562 ฉบับนี้จากการที่ผู้เขียนวิเคราะห์เป็นประเด็นๆ ไว้ ดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงความคาดการณ์ของผู้เขียนที่มีอยู่โดยอาศัยตัวบทกฎหมายเป็นหลักเกณฑ์ในการ พิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งการรายงานครั้งแรก คือ เดือนมีนาคม 2563 เมื่อมีการรายงานเรียบร้อยแล้วจึงอาจพบกับปัญหาที่แท้จริงอันเกิดจากการรายงานธุรกรรมอันมีลักษณะเฉพาะตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่ง ส่วนตัวผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายในส่วนของการรายงานข้อมูลก็อาจเป็นการดีสำหรับภาครัฐ แต่สำหรับภาค เอกชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการกลับกลายเป็นสร้างความหวาดระแวงไม่กล้าที่จะลงทุนทำสิ่งใดผ่านช่องทาง อิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับชำระค่าสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกรายงานข้อมูลก็เป็นได้ ซึ่งในอนาคต อาจมีการพัฒนาระบบที่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ชัดเจนกว่าการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ อาทิเช่น การกำหนดรหัสที่แสดงว่าการฝากหรือรับโอนเงินเข้าบัญชีนั้นเป็นการทำธุรกรรมเพื่อชำระค่าซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งในเวลาที่จะจัดทำคำสั่งซื้อทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ รหัสนี้จะช่วยกำกับให้ทราบวัตถุประสงค์ของการฝาก

หรือรับโอนเงินอันจะต้องรายงานต่อกรมสรรพากร หรือหากต่อไปมีการปรับปรุงกฎหมายโดยนำภาษีหัก ณ ที่จ่ายมาใช้กับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ยอดเงินโอนที่มีรหัสว่าเป็นการชำระราคาค่าสินค้านี้ยังถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายได้ในทันทีที่มีการชำระราคาได้อีก ซึ่งการหักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินโอนที่เป็นการชำระค่าสินค้านั้นสามารถใช้ได้ทั้งผู้ประกอบการภายในประเทศและภายนอกประเทศ การหักภาษี ณ ที่จ่ายนี้น่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะ เพราะหักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินโอนชำระค่าสินค้าไปก่อนไม่ว่าผู้รับจากเป็นบุคคลในประเทศหรือต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมโดยไม่ต้องพิจารณาตัวบุคคลผู้รับเงินเป็นการเฉพาะ แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกหักเงินนั้นสามารถนำเอกสารหลักฐานมายื่นประกอบการขอคืนเงินได้โดยใช้วิธีทางอิเล็กทรอนิกส์หากมีเหตุผลเพียงพอและหากกรมสรรพากรมีข้อสงสัยเกี่ยวกับภาระภาษีของบุคคลใด กรมสรรพากรก็อาจขอให้สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินนั้นรายงานข้อมูลรายบุคคลเพิ่มเติมได้อีกด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าการรายงานธุรกรรมลักษณะเฉพาะตามกฎหมายฉบับนี้มีได้ป้องกันการเลี่ยงภาษีได้อย่างสมบูรณ์เพราะยังคงมีช่องทางในการหลบเลี่ยงการถูกรายงานได้ แต่หากภาครัฐให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาระภาษีสำหรับผู้ขายของออนไลน์อย่างดีพอ และบุคคลเหล่านั้นตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนแล้ว บุคคลเหล่านั้นก็จะปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับภาระภาษีได้อย่างถูกต้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2559). *การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก http://www.rd.go.th/publish/seminar/e-Payment_2-3-6-7.pdf
- กรมสรรพากร. (2562). Q & A *การให้สถาบันการเงินและผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์รายงานข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีธุรกรรมลักษณะเฉพาะ*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/download/Q&A_271162.pdf
- จุมพล นันทศิริพล. (2019). *มาตรการปราบปรามการเงินนอกระบบของออสเตรเลีย.วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 5(2), 621-634.
- ฐิติมา ชูเชิด บวรวิทย์ จินดารักษ์ ญัฐา ปิยะกาญจน์ ฐิติ ทศบวร สุพริศร์ สุวรรณิก อชรวัช ศรีสงคราม ทศพล ต่องหุ้ย ธนพล กองพาลี และ อนิยา ฉิมน้อย. (2562). *บริการทางการเงินดิจิทัลและนัยต่อการดำเนินนโยบายการเงินของไทย*. (10 เมษายน 2563) สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/Paper_DigitalizationonFinancialServices.pdf
- ธวัชรรัตน์ เชื้อวงศ์บุญ พามดา ชูจตุมากร และ ชีวพร อินแสง. (2560). ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : กรณีตลาดออนไลน์บนแพลตฟอร์มในประเทศไทย ในปี 2560. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 27(2), 15-30.
- บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Payment. (2015). (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <https://www.trustmarkthai.com/index.php/component/dbd/main?Layout=blogdetail&id=79>.
- ภาวูธ พงษ์วิทย์ภาณุ. (2562). *กฎหมาย e-Payment ในปีนี้กับผลกระทบในปีหน้า*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/ict/news-308232>.

- ยุทธนา ศรีสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). *ธุรกรรมลักษณะเฉพาะ*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <https://www.itax.in.th/pedia/%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%89%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%B0>
- รังสรรค์ หลวงเมือง อัครพล ทาแก้ว และ เสริมศักดิ์ มัยญะกิต. (2019). *รู้เรื่องกฎหมายใหม่ เข้าใจ e-Payment (เอกสารเผยแพร่กรมสรรพากร)*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <http://econs.co.th/index.php/2019/06/01/understandepaymentact/>.
- วิลาสินี สิทธิโสภณ. (ม.ป.ป.). *การควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1754
- วิวัฒน์ ชันชเชตต์ และ สิงหะ ฉวีสุข. (2562). การยอมรับระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตภาคกลาง ประเทศไทย. *วารสารการบริหารและการจัดการ*. 9(1), 153-164.
- อนุชิต ศิริรัชนีกร. (ม.ป.ป.). *National e-Payment พลิกโฉมประเทศไทย สู่การใช้ digital payment*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_24Jan2019.aspx.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (2563). *กฎหมายภาษี e-Payment*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2563/rr2563-jan5.pdf.
- Logistictime. (2560). *ภาษี e-Commerce ทางออกของปัญหาการค้าออนไลน์ จริงหรือ..?*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <http://www.logisticstime.net/archives/8074>.
- Praornpit Katchwattana. (2562). *บทลงโทษกฎหมายอีเพย์เมนต์ (e-Payment) ปี 2562 ที่คนขายของออนไลน์ต้องรู้ก่อนคิดจะเลี้ยงภาษี*. (10 มกราคม 2563) สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2019/03/23/e-payment-law-2562-online-seller/>.

